

ПРОМИСЛОВІСТЬ ПОТРЕБУЄ СТАНДАРТИЗАЦІЇ – СТАНДАРТИЗАЦІЯ ПОТРЕБУЄ ПРОМИСЛОВОСТІ

ПОПОВИЧ М.Д.

Центр стандартизації, метрології та сертифікації

На порозі XXI сторіччя ми черговий раз відзначаємо, що найважливішою умовою розвитку економіки є підвищення якості продукції, що випускається. Цьому тезису відповідає проведений в кінці 1997 року в м. Києві форум “Міжнародний тиждень якості”, на якому було успішно представлено продукцію промислових підприємств Закарпатської області, в тому числі продукцію товаровиробників мінеральних вод.

Частково свою позицію щодо вирішення проблеми якості розливу мінеральних вод Закарпатський центр стандартизації, метрології та сертифікації виклав у газеті “Новини Закарпаття” від 12 лютого 1998 року.

В цьому контексті вбачаємо важливу роль регіонального центру Держстандарту України, діяльність якого направлена на підвищення якості і конкурентоздатності підприємств, які займаються розливом і використанням мінвод. Кількість суб’єктів підприємницької діяльності, що займаються розливом мінвод, становить 35.

Тому ми розглядаємо вдосконалення методів управління якістю через стандартизацію як нерозривну систему зв’язку з такими суміжними видами діяльності, як метрологія, сертифікація, акредитація.

Національна система стандартів забезпечує достатню нормативну базу для виробництва продукції, її постійного удосконалення і оновлення. Але в нинішніх умовах господарювання слід враховувати уже добре відомий досвід управління якістю, який існує на ринку кілька років, і вигоди від застосування підходу системи управління на базі використання серії стандартів ISO 9000.

Регіональне використання мінвод безпосередньо має прямий вплив на проблеми екології, збереження навколишнього середовища, які, подібно до проблеми якості, часто вимагають комплексних інноваційних рішень.

Тому подібно до того, як проблеми якості краще вирішувати в їх зародку, ніж знаходити і вибраковувати неякісні вироби в кінці складальної лінії, так і проблеми навколишнього середовища, пов'язані із використанням мінвод, також значно ефективніше розглянути з точки зору превентивних заходів. Це вимагає більш широкого погляду на проблеми навколишнього середовища, зосередженого не лише на екологічних аспектах і впливові виробничої діяльності на навколишнє середовище, а й на планах і рішеннях, які ними керують.

Більшість людей сприймають мінеральну воду як належне, тому що в багатьох місцях є її природні запаси. Але для інших людей в інших регіонах добування і використання мінеральних вод є результатом інтенсивної праці. Якщо всього в Україні в даний час використовується понад 200 родовищ (ділянок) мінеральних вод, то найбільше їх – 39 родовищ – знаходиться в Закарпатті. На їх базі функціонують заводи розливу мінвод та санаторно-курортні заклади.

Використання підземних мінеральних вод з лікувальною метою почалося в далекому минулому. Зберігся цікавий документ, датований 1558 роком (440 років тому), про перебування послів Івана IV Грозного в Углянському монастирі, які залишили письмове свідчення про лікувальні властивості мінеральних вод Закарпаття. І тепер ми констатуємо, що мінеральні води заняли чільне місце як один з основних ресурсів в економіці краю.

Мінеральні води, з однієї сторони, являються основним оздоровчим лікувальним курортним фактором. З другої сторони, вони викликали велику зацікавленість підприємців як продукт, що користується значним попитом у споживача. І це не випадково.

Заслуговує уваги наявність універсальних мінеральних вод із вмістом мікроелементів у біологічно активних концентраціях. У світлі подій, пов'язаних з аварією на Чорнобильській АЕС, а також з подальшим широким використанням в промисловості ядерної енергії, можливість лікування та реабілітації кінцевих наслідків радіоактивного опромінення мінводами являється немаловажною.

І тепер великої уваги потребують раціональне використання і охорона мінджерел нашого краю. Мова йде про негативний вплив деяких галузей індустрії, в тому числі будівництва, транспортної мережі і т.д. Кожна непродумана діяльність людини – лісорозробка, господарська діяльність в охоронній зоні родовищ мінвод, застосування хімічних засобів боротьби з шкідниками – може викликати незворотні процеси.

Користувачі свердловин мінвод часто порушують розроблені технологічні схеми їх експлуатації, в т.ч. свердловин мінвод, найбільш популярних за смаковими та лікувальними властивостями (№ 4 ділянки Ведмеже Полянського родовища). А це прямо впливає на якісні характеристики продукту. І на цьому етапі до товаровиробників, які випускають мінеральну воду з порушенням вимог стандарту (ДСТУ), повною мірою застосовують Закон України "Про захист прав споживачів" та Декрет Кабінету Міністрів України "Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та відповідальність за їх порушення".

У зв'язку з тим, що з 1 січня 1998 року мінеральна вода введена в перелік продукції, яка підлягає обов'язковій сертифікації, на належному рівні підготовлена виробнича база і видані сертифікати відповідності на серійне виробництво мінводи ТОВ "Мрія", МПП "Алекс". І тут ми констатуємо, наскільки важливими для випуску високоякісної продукції являються якість сировини, матеріалів, наявність високопродуктивного і точного обладнання та кваліфікація працівників.

Чому проблемі якості тепер приділяється така велика увага? Тому, що основною умовою підвищення конкурентоздатності підприємств є впровадження методів управління якістю через стандартизацію. Цьому сприяє процедура сертифікації, методами якої досягається впевненість у тому, що даний продукт відповідає вимогам конкретного нормативного документа (стандарту, технічним умовам).

Відповідність продукції застарілим вимогам того чи іншого нормативного документа буде свідчити про її низький рівень якості, і навпаки, відповідність стандартам, що визнані у світі як найсучасніші, буде надійною гарантією її високої якості.

Сертифікація мінеральної води також є ефективним способом попередити появу на ринку небезпечного фальсифікованого товару. Взагалі споживач високо цінить гарантію, яку дає сертифікат відповідності на продукцію. (Приклад – мінеральна вода типу Поляна-Купіль, м. Київ).

Важливою віхою на зазначеному етапі у боротьбі за якість є введення в дію Закону України “ПРО ЯКІСТЬ ТА БЕЗПЕКУ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ І ПРОДОВОЛЬЧОЇ СИРОВИНИ”.

Цей Закон встановлює правові засади забезпечення якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини для здоров'я населення, регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями (постачальниками) і споживачами під час розробки, виробництва, ввезення на митну територію України, закупівлі, постачання, зберігання, транспортування, реалізації, використання, споживання та утилізації харчових продуктів і продовольчої сировини, а також надання послуг у сфері громадського харчування.

Законом визначені мета державного регулювання, основні засади державної політики щодо забезпечення якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини, вимоги щодо попередження ввезення, виготовлення, реалізації, використання неякісних, небезпечних або фальсифікованих харчових продуктів, продовольчої сировини та супутніх товарів, а також види діяльності спеціально уповноважених органів виконавчої влади щодо цього.

Це підтверджується результатами чисельних перевірок, здійснених державними контролюючими органами та громадськими організаціями споживачів.

Цим Законом визначено, які харчові продукти і продовольчу сировину слід вважати неякісними, небезпечними для здоров'я і життя людини, фальсифікованими або неправильно помаркованими. Закон встановлює визначення цих понять з урахуванням специфіки властивостей харчових продуктів і продовольчої сировини. Закон врегулює питання недобросовісного рекламування харчових продуктів, в тому числі таких, яким приписуються лікувальні властивості.

Законом встановлено, що державна санітарно-гігієнічна експертиза проводиться на продукцію, яка вперше виробляється або ввозиться в Україну і є комплексом досліджень, а не перевіркою кожної партії продукції. Висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи реєструється МОЗ і публікується, тобто стає доступним всім виробникам і постачальникам. Для вітчизняної продукції, що випускається серійно, висновок видається на термін дії нормативного документа, за яким вона виготовляється.

Випробування продукції на відповідність показникам, встановленим в ході експертизи (дослідження), здійснюється як сертифікація. Ці випробування може робити будь-яка лабораторія, в першу чергу лабораторія виробника, яка має відповідне обладнання, кваліфікований персонал, забезпечує методи і процедури випробувань відповідно до встановлених вимог, що підтверджується акредитацією в державній системі сертифікації. Рівність, єдність і прозорість вимог до лабораторій різного підпорядкування, різних форм власності забезпечують достовірність, порівнянність, арбітражеспроможність результатів. У системі Укр СЕПРО можуть бути акредитовані випробувальні лабораторії НПО “Реабілітація”, ГГРЕС об'єднання “Закарпаткурорт”.

Запропонована законом схема контролю якості і безпеки харчових продуктів повністю відповідає вимогам ГАТТ/СОТ і дозволяє зменшити бюджетні витрати на здійснення контролю в торгівлі, оскільки ввезення небезпечної продукції буде зупинено на державному кордоні України. Це, в свою чергу, дозволить цивілізованими методами захистити вітчизняного споживача від неякісної продукції, а вітчизняного товаровиробника від недобросовісної конкуренції.

S u m m a r y

INDUSTRY NEEDS STANDARDIZATION–STANDARDIZATION NEEDS INDUSTRY

Popovich M.D.

Centre of Standardization, Metrology and Certification

The role of the regional centre of Ukrainian State Standard in the improving of quality and competitiveness of mineral waters bottling enterprises, in particular to prevent the falsification of Transcarpathian mineral waters, is discussed.